

STORTINGET

Representantforslag 70 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Mazyar Keshvari, Helge André Njåstad, Morten Wold, Morten Stordalen og Erlend Wiborg

Dokument 8:70 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Mazyar Keshvari, Helge André Njåstad, Morten Wold, Morten Stordalen og Erlend Wiborg om at Stortingets presidentskap setter ned et utvalg for å vurdere prosessen og valgbarheten til de komiteer, utvalg og nemnder som Stortinget oppnevner

Til Stortinget

Bakgrunn

Alfreds Nobels testament fastslår at det norske storting skal velge medlemmer til Nobelkomiteen for tildeling av fredsprisen. Komiteen skal bestå av fem medlemmer. Testamentet inneholdt ingen nærmere bestemmelser om hvem som kan velges til Nobelkomiteen.

I mange år var medlemmer av den norske regjering medlemmer av komiteen. Senere ble også sittende og sentrale medlemmer av Stortinget oppnevnt som medlemmer av komiteen.

Ved flere ulike anledninger gjennom årene har det dukket opp en offentlig debatt om hvem som bør være valgbare til Nobelkomiteen, og om prosessen rundt valget.

Stortinget har ved to anledninger forkastet forslag om at sittende og tidligere stortingsrepresentanter ikke kan velges til Nobelkomiteen.

Ved flere tilfeller har sittende representanter blitt valgt. For eksempel var det en viss diskusjon da Thorbjørn Jagland ble valgt første gang, fordi han da var sittende stortingspresident. Tilsvarende var det også en

diskusjon da han ble valgt andre gang, fordi han da var generalsekretær i Europarådet med et omfattende og viktig utenrikspolitisk arbeid hvor han stadig måtte ta initiativ og standpunkt i internasjonale konflikter.

Et flertall i valgkomiteen uttalte da følgende i Innst. 84 S (2008–2009):

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det i regelverk for valg til Nobelkomiteen ikke formelt er noe til hinder for å velge stortingsrepresentanter som medlemmer av komiteen [...]. Det har likevel vært en alminnelig oppfatning at stortingsrepresentanter ikke bør velges til komiteen, men at dette likevel ikke kan være til hinder for at representanter som ikke tar gjenvalg må kunne innvelges til komiteen i siste sesjon av stortingsperioden, og at det ikke kan anføres sterke reelle hensyn mot dette.»

Valgkomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslo i innstillingen at sittende stortingsrepresentanter som ble valgt inn i komiteen, ikke skulle delta i møter så lenge de var sittende stortingsrepresentanter. Forslaget lød:

«Stortinget forutsetter at stortingsrepresentanter som velges som medlem av Nobelkomiteen, ikke deltar i møter i komiteen før de har fratrudd som medlem av Stortinget.»

Ovennevnte forslag ble tatt opp i debatten i Stortinget 3. desember 2008, men ble forkastet med 86 mot 25 stemmer.

Nå er det en debatt om vararepresentanter til Stortinget bør være valgbare. Spørsmålet om en vararepresentant skal være valgbar, har ikke tidligere vært fremme i den offentlige debatt, og varamedlemmer har også tidligere blitt valgt inn i Nobelkomiteen. Selv komitéplasseringen til den eller de vedkommende er vararepresentant for, har vært brakt frem i debatten.

Også tidligere har det vært medlemmer av Stortinget som sterkt har mislikt de kandidater som andre partier har nominert, men det har aldri skjedd at en parti-gruppe aktivt i det offentlige rom har motarbeidet den kandidaten som er valgt av den partigruppen som etter størrelsen ved siste valg har rett til en plass i komiteen.

Spørsmålet om en vararepresentants valgbarhet har således aldri vært oppe til debatt tidligere, og alle utredninger slår fast at Stortinget står helt fritt, og at det ikke eksisterer noe regelverk som er til hinder for at man kan velge en vararepresentant.

Forslagsstillerne konstaterer at debatten om valgbarhet og om hvem som bør være medlem i komiteen, til stadighet dukker opp i forbindelse med nomineringer.

På denne bakgrunn finner forslagsstillerne det ønskelig at disse spørsmålene blir gjort til gjenstand for en bred utredning og offentlig debatt. Dette bør imidlertid skje uavhengig av en aktuell situasjon som dreier seg om navngitte kandidater og partier, og på et prinsipielt grunnlag.

Det nåværende systemet med at verv fordeles til partigrupper etter størrelse ved siste valg, er basert på prinsippet om at andre partier respekterer valget som

vedkommende parti foretar. Disse prinsippene blir nå utfordret og bør derfor inngå i utredningen.

Samtidig bør det også vurderes om det bør innføres kvalifikasjonskrav for de valg som Stortinget foretar, det være seg til Nobelkomiteen, Riksrevisjonen, Norges Banks representantskap, Ombudsmannsnemnda for Forsvaret osv.

På denne bakgrunn mener forslagsstillerne at det bør oppnevnes et utvalg til å vurdere alle disse spørsmålet og deretter eventuelt fremme et konkret forslag til regelverk for prosessen og valgbarheten for de utvalg, komiteer og nemnder som Stortinget oppnevner. Mandatet for et slikt utvalg og sammensetning bør foreslås av presidentskapet etter uttalelse fra valgkomiteens arbeidsutvalg.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Stortingets presidentskap, i samarbeid med valgkomiteens arbeidsutvalg, sette ned et utvalg for å vurdere prosessen og valgbarheten til de komiteer, utvalg og nemnder som Stortinget oppnevner.

23. november 2017

Hans Andreas Limi

Helge André Njåstad

Morten Stordalen

Mazyar Keshvari

Morten Wold

Erlend Wiborg